

Chryścijanskaja

Dumka

BIELARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 9 (135).

Wilnia, 5 traŭnia 1937 h.

 Hod X.

Matčyn miesiac

Pryšoŭ maj, pabelarusku trawieŭ. Ażywilasia pryroda. Kruhom zieleŭ, sonca, życio. Naša maci ziamielka pakrysie pačynaje swaje rody, wydaje na świet płady swaje. Usio heta cieša nas i raduje.

Hetu radaść pawialičwaje ũ nas i dapaŭniaje žančynamatka. Ciešymsia z niżejšaj pryrody, kali bačym, jak jana abdaraje nas swaimi pładami. Ciešymsia jašče bolš, kali bačym, jak čalawiek žančynamatka daryć nas swaim patomstwam, wydaje na świet i haduje jaho, spaŭniajučy hetym wialikaje swajo zadaŭnie prad ludźmi i prad Boham.

Kulturnyja i ahułam razumnyja ludzi šanujuć žančynamatku asabliwym sposabam. Na jaje čeść pašwiačajuć jany cely miesiac trawieŭ. U hetym miesiacy na čeść matki adbywajuć akademii, schody, žjezdy, ładziac pradstauleŭni, referaty, u jakich razwažajuć dastojnaść i značeŭnie žančynamatki, raźwiwajučy hetak pašanu dla jaje,

Badaj usie kulturnyja narody majuć žanockija arhanyzacyi, jakija ũžo sami rupiacca ab tym, kab matčyn miesiac trawieŭ naležna wykary-

stać dla pawialičeńnia ũ swaim narodzie pašany i čeści dla matki i dla naleźnaha zrozumieńnia jaje zadańnia ũ i dastojnaści. Hetkija arhanizacyi, nie haworačy ab inšych roźnych narodach, majuć tak-ža našyja susiedzi—ukraincy i litoŭcy, siarod jakich žanočyja arhanizacyi raźwuwajuca duža pamysna: majuć dziesiątki tysiač siabrowak i prawodziać dla dabra swaich naroda ũ duža karysnuju, wialikuju rabotu.

Dastojnaść matki musieć sapraŭdy wialikaja, kali hetak šanujuć jaje ludzi. Ale nia tolki heta robiac ludzi. Matku šanuje tak-ža i Boh. Dobra wiedajem usie, jak Chrystus lubie ũ i šanawa ũ swaju najšwiaciejšuju Matku. Hetym nawučy ũ jon i nas, jak my pawinny adnosicca da našych matak, jak majem ich šanawać i lubieć, jakoj maje być hetaja pašana i jakija hetaha hranicy.

Katalicki Kaścioł, idučy za rozumam i za nawukaj Chrystusa, tak-ža maje wialikuju pašanu i lubo ũ da matki, a tak-ža zaachwočwaje da hetaha i wuča ab hetym swaich wiernych. Prykładam dla nas

našych adnosina ũ da matki stawić Kaścioł Chrystusa, a ũzoram dla samych matak stawić jon Najšwiaciejšuju Matku.

Bielaruski narod tak-ža lubie i šanuje swaju bielaruskuju žančynu-matku. Lubie jaje tak, jak rabić heta padskazwaje jamu jahony rozum i jak hetaha wuča Wanelija i Kaścioł. Woš pryšo ũ trawień. Adpraŭlajuć ludcy našy nabaženstwyy da Najšwiaciejšaj Maci Majowaj pa swaich chatach, a nawet časta i publična pry daroźnych kryžoach i kapličkach. Molacca jany da hetaj Božaj Maci z asabliwaj čulaścij i luboju tak-ža i pa šwiatyniach. ũ hetaj šwiatoj škole, z razmolenym sercam, wučacca našy bielarusy lubowi tak-ža i da swaich bielaruskich matak i niasuć jaje ũ swajo šeraje žyćcio pad cichija sałamianyja strechi. ũ hetym załoħ ich maralnaha zdarouja, załoħ ich lepšaha—nacyjanalna-hramadzka—zaŭtra...

Mnohija dahetul ničoħa nam nia prysłali na „Chryścijanskuju Dumku“. Pamiatajcie, što Waš abawiazak padtrymać swaju rodnuju hazetu.

† Ks. St. Huniewiç.

Dnia 18.IV.1937 pamior u Wilni, pašla doŭhaj chwary, u wieku hadoŭ 57. Zaszŭży ũ na dobry ũspamin. Choć ũ bielaruskim adradźenskim ruchu nie pracawa ũ, adnak u maładych hadoch by ũ našym pryhilnikom. Pamoh ũšwiedamicca niekatorym maładym ludziam, paźniejšym dziejačom, katorym tak-ža pamaha ũ maralna i matarjalna. Sam by ũ z pad Wilni: Wilkamirskaja šaša, šyškinia hara. Huniç-Huniewiç — pachodźańnia, jak sam tłumačy ũ, tatarskaha. Z Bielarusami styka ũsia z malenstwa, bo hadoŭ 50–60 tamu bielaruskaja mowa byla ũ praktycy nawet i z hetaj starany Wilni. Ks. St. Huniewiç, čalawiek sprawiadliwy, rozumie ũ potrebu bielaruskaj mowy, katoraj achwotna karysta ũsia ũ znosinach z bielarusami, a nawet, tudučy wikarym, pašyra ũ bielaruskaje drukawanaje sloħa.

Wiečny Jamu supakoj!

Ks. J. H.

Ad. Stankiewiç.

Mahnušeŭski i Babroŭski. 8)

II.

M. Babroŭski.

(Praciah)

Čamu na siało, u ciomny kut? Biskup unijacki J. Siemaška, prawodziačy swaje plany ũ sprawie dałučeńnia ũnijata ũ da Prawasłaŭja, da hetaj raboty žada ũ uprehy i M. Babroŭskaha. Byla-b heta wialikaja zdabyča. M. B. — heta wychawa ũca celaha pakaleńnia kleru unijackaha i taho-ž Siemaški, slaŭny ũ kraji i za krajem i sloħa jaho tut šmat-by ważyła. Woš-ža zaprapanawać prosta zdradu Unii, jakuju M. B. lubie ũ, z jakoj zrošsia, nia bylo zručna i bylo-b sprawaj bieznadziejnaj, dyk J. Siemaška wykinu ũ jaho ũ hluš, kab zmusieć jaho miakčeŭ z im hawaryć, a na wypadak, kali-b na adstupstwa nie zhadi ũsia, — dyk kab by ũ niaškodny.

Apynu ũšysia ũ hetym biezhalo ũi, M. B. adnak tryma ũsia Unii mocna ũrešcie-ž, kali na unijackich biskupskich stalicach zasieli carskija ahienty: Siemaška, Zubko, Łuźynski, kali losy Unii byli ũžo skončany, i kali ścisnuty siamjoj brata (sam by ũ biazženny), patrabawa ũ chutčeŭ padmohi ad Siemaš-

ki, a nie baračby z im, dy nie adznačajučysia silnym charaktaram, M. B. ũ 1837 h. pašla niekalki hadoŭ nacisku, da ũ Siemašcy rašpisku ab swaim dałučeńni da carskaha Prawasłaŭja. Takim čynam M. B. z faktam dakananym zhadi ũsia, prynamsi wonkawa, ale da likwidacyi Unii pažyty ũna nie pryčyni ũsia.

Pierachodu M. B. z Unii ũ Prawasłaŭje, aprača ũspomnienyh pryčyn, spryjała tak-ža i jaho bielaruskaja stychija. Symbalem hetaj stychii by ũ uschodni abrad. Tymčasam Unija byla społščana, abrad zlacinizawany, a Prawasłaŭje abrad heny zachawała čystym i jaho wysoka šanawała i krepka trymalasia.

ũ šerašewie zhna ũnik naš u wolnych chwillinach ad abawiazka ũ parafijalnych pašwiača ũsia ũšciaž slaŭistycy i bielarusazna ũstwu specyjalna. Estreicher u swajej bibliohafii (t. 1) kaža, što ũ 1846 h. M. B. mie ũ ũžo hatowuju da duku knihu „Historja drukar ũ sloħia ũskich na Litwie“.

Da swaich parafijan by ũ dastupny i dobry. Štoniadzieli i šwiata hawary ũ kaza ũni za ũsiody ũ mowie bielaruskaj.*)

Sam siabie M. B. nazywa ũ časam Ruthenus, nazowam ahulnym tady dla bielarusau ũ ũkraiũca ũ, a

*) Ks. Jan Cieplak—Ks. Michał Bobrowski (Księga zbłogowa „Charitas“, Petersburg, 1894) i T. A. Киприановичъ — Жизнь I.Семашки, Вильна, 1893, бач. 164, другі даписак.

—≡Bożaje Słowa≡—

na druhi dzień Siomuchi.

I.

U henyja dni, adčyniŭšy swaje wusny, Piotr skazaŭ: muży braty, zahadaŭ nam Pan apawiaščać narodu i šwiedčyć, što jon ad Boha pastanoŭleny jošč sudźzjoj żywych i pamioršych. Ab hetym usie praroki šwiedčać, što adpuščeńnie brachoŭ atrymliwajuć praz jaho imia ũsie, katoryja ũ jaho wierać. Kali Piotr hawaryŭ jašče hetyja słowy, Światy Duch zyšoŭ na ũsich, katoryja słuchali hetaj mowy. I ździwilisia wiernyja z abrezanych, pryšoŭšyja z Piatrom, što i na pahanaŭ była wylita łaska Światoha Duchy Bo čuli ich haworačy jazykami i chwalačy Boha. Tady Piotr pramowiŭ: nioŭžo-ž čhto moža zabaranić wady, kab nia byli achryščany tyja, što atrymali Światoha Duchy, jak i my? I zahadaŭ chryścić ich u imia Pana Jezusa. (Apost. Dz. 10,34 i 42—48).

II.

U heny čas skazaŭ Jezus Nikademu: tak Boh palubiŭ šwiet, što Syna swajho adzinarnodnaha daŭ, kab kožny, čhto ũ jaho wiera, nie zahinuŭ, ale mieŭ wiečnaje żyćcio. Bo nie pasłaŭ Boh swajho Syna na šwiet, kab sudziŭ šwiet, ale kab šwiet praz jaho byŭ zbaŭ-

leny. Čhto ũ jaho wiera, nia bywaje asudžany, a čhto nia wiera, užo jošč asudžany, bo nia wiera ũ imia adzinarnodnaha Syna Božaha. Sud-ža taki, što šwiatło pryšlo na šwiet, a ludzi bolš palubili ciemru, čym šwiatło, bo byli blaħija ich pastupki. Tamu što kožny, čhto robić zło, nienawidzić šwiatła i nia jdzie da šwiatła, kab nia byli zħanieny jaho pastupki, a čhto twora praŭdu, prychoďzić da šwiatła, kab wyjawilisia pastupki jaho. bo ũ Bohu jany spoŭnieny.

(Jan 3,16—21).

III.

Nawuka j Relihija.

I lekcyja i Wanelija siańniešnja padčorkawajuć značeńnie i patrebu dla čalawieka św. Wiery. Tymčasam ludzi jak-ža časta drena da jaje adnosiacca i nia chočać pryznawać. I najdziŭniej tut toje, što hetkija swaje da Wiery, da Relihii adnosiny apirajuć jany na . nawucy. Woš-ža chočam siańnia zaznačyć, što hetkija ich pastupki šmat u čym raźminajucca z praŭdaj i zjaŭlajuca časta tolki nieparazumieńniem.

Praŭda, nawačasnyja pryradničyja nawuki šmat u čym pasablajuć biazbožnaści, zaleža ad taho,

čhto, jak i čaho wuča, ale nia ũsie i nia ũ-wa ũsim. Treba nawat šćwierdzić, što hetyja nawuki siańnia bolš spryjajuć i paddzieržwajuć Relihiju, jak biazbožnaść.

— Najwialikšy staradaŭny mudrec Arystotel думаŭ, što ũwies naš šwiet i żyćcio na im—wiečny i niastworany. Tymčasam siańniešnja pryradničyja nawuki susim peŭna šwiedčać, što šwiet nia jošč wiečny, ale niekali byŭ stworany; znača, pačatak jaho ad siły wyšejšaj, ad Boha.

— Daŭniej wučonyja dumali, što propaść miž żywym arhanizmam i materyjaj tolki ũrojenaja i što niama miž imi istotnaj roźnicy. Sučasnaja-ž nawuka (bijolohija) dakazała, što miž żywym i nia-żywym na šwiecie niama nijakaha mościka, niama pierachodu z adnaho ũ druhoje, a zhetul wynika je, što żyćcio paŭstała nie z materyi, a z żyćcia wyšejšaha.

— Daŭniej wučyli ab samarodztwie żyćcia na šwiecie. Siańnia pryradničyja nawuki wykazali, što ũsio żywoje moža pachodzić tolki ad żywoha i što pačatak żyćcia na ziamli ad Boha.

— Daŭniej wučyli, što duchowaje żyćcio čalawieka—heta prajawy jaho fizyčnaha, mataryjalna-

nawat časam Polonus (palak). Adnak nia hledziačy na heta byŭ jon bielarusam, bo ũsiej swajej dziej naścij i nawukowaj pracaj, usim swaim żyćciom ad moładaści da śmierci byŭ całkom zrosšysia z losam bielaruskaha narodu.*)

Pamior M. B. ad chalery 21.IX.1848, majučy 64 hady żyćcia.

Bahatuju i cennuju swaju biblijateku sam pradaŭ, budučy ũ ciažkim matarjalnym pałažeńni, a pracy ũ rukapisach, niekatoryja hatowyja da druku, i ũsiakija inšyja papiery častkowa byli paraściahwany znajomymi susiedźmi i pryjacielami, a častkowa byli spakawany ũ miašok i adaslanyja biskupu J. Siemašku, jaki niščačy unijackija bielaruskija zabytki, nadta mahčyma, što źniščaŭ i hetyja. ũ wyniku ũsiaho hetaha, pracy M. B., asabliwa nia drukawanyja i datyčačyja bielarusawiedy, abo pahinuli, abo paraskidany pa roznych biblijatekach krajowych i zahrańničnych.

Wiedama tak-ža, što M. B. napisaŭ pracu „O charakterystycznych językowych zwrotaach ludu białoruskiego“, ale los hetaj pracy, budučaj tolki ũ rukapisie, na pierachawańni ũ Marcinoŭskaha, tak-ža niawiedamy. Jamu-ž prypiswajuć i „Krótkie zebra-

nie nauki chrześcijańskiej dla wieśniaków mówiących językiem polsko-ruskim wyznania rzymsko-katolickiego“ z 1835 h.

* * *

ũ usiaho wyšejskazanaha možna zrabieć nastupnyja kančatkawyja wysnawy:

a) Mahnušeŭskaha lučyła z bielaruskaj stychijaj pačućcio sialanskaj pryhonnaj kryŭdy i zrumieńnie patreby ašwiety najbolš zbližanaj da narodu, adhetul asabliwaja jaho apieka nad Paŭlukom Bachrymam, pieršym bielaruskim narodnym paeťtam. Bielaruskaj nacyjanalnej šwiedamaści tut jašče niama.

b) Niama hetkaj šwiedamaści i ũ M. Babroŭskaha, adnak jon šmat da jaje bliżej. Pryčynaj hetaha jaho ũnijackaść, uschodni hreka sławianski abrad jaho carkwy. Heta jamu nie pazwalała źlicca z polskaj i rasiejskaj stychijaj, wydzialała jaho z mora polskaha abo paźniej rasiejskaha. Praz usio żyćcio swajo M. B., wiedzieny niejkim biolohična-etničnym pačućciom, pracawaŭ na niwie bielaruskaj i hetym rychtawaŭ jaje pad siaŭbu ziarniat i nacyjanalna i socyjalna šwiedamaha sučasnaha bielaruskaha adradženskaha ruchu.

*) Ул. Талочка — Да справы нацыянальнасьці праф. М. Баброўскага („Калосьсе“ Кн. 4, Вільня, 1935).

Kaniec.

ha życia. Siannia nawuka (psychologia) hetamu rašuča piarečyć.

— Sianniešnja pryradničyja nawuki adkryli dziŭny paradak i metazhodnaść u celaj systemie świetu: u budowie atomaŭ, kletak, orhanaŭ. I heta metazhodnaść, heta harmonija całkom pryrodny hetamu świetu, jaje bačym nawat u miortwaj materyi. A dzie paradak i meta, tam i Rozum.

— Sučasna nawuka (fizyka) wykazała, što naša dasiulešniaje paniaćcie materyi, z jakoj zbudawany świet, jość urajeńniem, jość płodam našych zmysłaŭ, što ŭ materyi jość prajawy, jakich tłumačeńnia treba šukać nie ŭ samoj materyi, ale ŭ sile duchowaj.

— Ahałam dziakujućy sianniašniaj nawucy i budowa świetu i jaho siły wyhladajuć štoraz bolš dziŭnymi i daskanalnymi, štoraz inšymi ad taho, ab čym ćwierdziać biazbožniki. Heta-ž ahałam pramaŭlaje nie na karyść biazbožnictwa, ale wymoŭna hawora, što jość wialikaja tajnica bytu, jość Boh.

Słowam, biazbožnaść, jakaja paklikajecca na nawuku, pastupaje niaslušna, adnaboka. Tak robiac tyja, što nia znajuć ani praŭdziwaj nawuki, ani św. Wiery. Starajmosia paznawać i adnu i druhuju, wiedajućy, što Praŭda jość adna, što miż Praŭdajani razdwažeńnia, ani sporu być nia moža i što kali hety spor i razdwažeńnie z pryčyny słabsci i ahraničanaści rozumu čaławieka paŭstaje, — wyšejšaj padmohaj, światłom niepamylnym dla čaławieka ŭ šukańni Praŭdy jość św. Wiera, jość nawuka Zbaŭcy našaha Jezusa Chrystusa, bo jon „ad Boha paštaŭleny jość sudźzjoj żywych i pamioršych“, bo „tak Boh palubiŭ świet, što Syna swajho adzinardnaŭ daŭ, kab kožny, čhto ŭ jaho wieru, nie zabnuŭ, ale mieŭ wiec naje żyćcio“...

Ks. Ad. St.

Biełaruskaja chronika.

„Bieł. Krynicu,“ na prapanowu prakurora, Wilenski Akružny Sud spyniŭ uznoŭ.

„Z biełaruskaha paletku“: adnadmioŭka wyjšła pašla spynieńnia „Bieł. Krynicy.“

„Діло“ ab biełarusach. Światočny numar ukraïnskaha štodzieńnika „Діло“ zmiaściŭ artykul Ks. Ad. Stankiewiča ab biełaruskim żyćci ŭ Polščy.

Ab eŭcharystyčnym kanhresie ŭ Manilli.

(Z lekcyi a. Andreja Cikoty ŭ Čarbinie).

I.

Filipiny — heta archipelach, jaki składajecca z 8 wialikich i 7,075 małych wastrawoŭ, što lažac pamiż Azijaj i Aŭstralijaj, hdzie schodziacca Indyjski i Cichi akijany, pamiż paŭnočnym zwarotnikom Raka i 20 hrad. paŭnočajšyryni. Filipinskija wastrawy byli adkryty ŭ 1521 h. portugalskim maraplaŭcam Magellanam. U hetyja časy žychary hetych wastrawoŭ užo mieli swaju, dawoli wysokuju kulturu, z patryarchalnaj budowaj siamji, swoj dziaŭžaŭny prawaparak, swajo pišmienstwa i h. d. Ad 1580 h. da 1898 wastrawy naležyli da Hišpanii, dzieła hetaha tam pryniałasja hišpanskaja mowa, hišpanskaja kultura, hišpanskija zwyčaj i abyčaj. Najdaŭniejšyja žychary hetych wastrawoŭ — nehryty — ŭ ciapierašnim čacie bližu nia isnujuć, astatki ich zachawalisia ŭ horach, u hlybi wastrawoŭ. Ciapierašniaje žycharstwa tam zmiešanaje — z indusaŭ i malaŭcaŭ. Heta wielmi spakojny, dabradušny narod. Dziakujućy jahonaj dabradušnaści i miakkaścimisijnajaj rabota siarod ich lahčejšaja, jak u druhich miasjsoch. Filipiny mučanikaŭ nia majuć.

Z 14 miljonaŭ ludziej 12 miljonaŭ — kataliki, 200 tysiać pratestantaŭ, rešta — buddysty, mahametanie i pahancy, katorych astałasja užo wielmi mała. Budučy na Filipinach a. A. Cikota adwiedaŭ horad Bahio, lažačy ŭ 500 wiarstach ad Manilli, u miascowaści, zasielenaj pahancami, i cikawiŭsia tam misijnaj pracaj. Kulturnaja roŭnia nasielnictwa ciapier wielmi wysokaja. U Manilli jość 7 uniwersytetaŭ, katoryja dajuć adukacyju nia niżejšuju eŭropejskich. Dziaŭžaŭny uniwersytet majeć 7.000 studentaŭ, a uniwersytet ajcoŭ daminikanaŭ — 4.000. Jość tut uniwersytet i abserwatoryja ajcoŭ Jezuitaŭ, 8.000 dziaŭžaŭnych škołaŭ i 27.000 wučyciałoŭ. A ŭsiaho ŭ tym-ža uniwersytecie Daminičancaŭ i ŭ katalickich kaledždžach wučycca kala 40.000 moładzi. Wiedamuju wyšejšuju muzykalnuju škołu na Filipinach (konserwatoryju) wiaduć siostry Benedyktynki. Jość i pačatkawyja škoły — 640 katalickich. U pačatku XX wieku razam z upływam Ameryki na Filipiny pranik siudy relihijny indyferentyzm, što wyklikała nowuju napružanuju ra-

botu katalickaha duchawienstwa, kab ażywić chryścijanski duch u masach narodu. Adnym z dokažaŭ hetaha ażyŭleńnia i byŭ sioletni mižnarodny Eŭcharystyčny Kanhres.

II.

Papieskim delehatam na kanhres byŭ naznačany Filadelfijski arcybiskup kardynał Dogerthi, katory imienna sam pačaŭ swaju pastyrskuju dziejnaść na Filipinach. Jechaŭ jon na parachodzie „Con- te Rosso“ z 18 biskupami i 100 ksiandzami. Parachod pływ pad papieskim ściaham. U asobnaj kaplicy štodzień adpraŭlalisia nabaženstw.

U Port-Saidzie, Bombei, Colombo, Singapury rabilisia dla delehacyi ŭračystyja spatkaŭni.

1-ha lutaha parachod prybyŭ u Manillu, hdzie Kardynał uračysta byŭ spatkany hanarowaj deputacyjaj ad uradu i horadu, a nawat byli ŭručany haradzkija klučy. Padčas prabywańnia ŭ Manilli Kardynał żyŭ u pałacy prezydenta.

2-ha lutaha Kardynał nawiedywaŭ kaścioły, a 3-ha wiečaram adčyniŭsia kanhres na placy Lunetta. Heta wielmi wialiki, malaŭničy plac na marskim bierahu. Padčas procesii jon dziŭna pryhoža byŭ ašwiečany pražektarami z parachodaŭ, što stajali na rejdzie. Na placy byli pryhatawany ławački dla 60.000 ludziej, adnak kudy bolšy lik stajaŭ za laŭkami i ŭ prylehłych wulicach.

Kanhres pačaŭsia čytańniem papieskaha listu z bahasłaŭleńniem. Kardynał Lehat tut adznačyŭ, što tolki „Najświaciejšaja Eŭcharystyja dajeć praŭdziwaje zbaŭleńnie ludziam, što stajaću ciemry śmierci, što zahraźli ŭ zababony, abo j saŭsim adyjšli ad Boha.“ Staršynia kamitetu dla pastanoŭki mižnarodnych kanhresaŭ, biskup z Namur Elen, hawaryŭ ab značeńni Kanhresu. Tahdy pašla pramowy miascowaŭha biskupa sabrańnie zakončyłasja bahasłaŭleńniem Najśw. Sakramentam.

4-ha lutaha raničaj na tym samym placy była adpraŭlena św. Imša Nankinskim biskupam (kitajcam) Ju-pi-u, padčas katorej pryniało kamuniju kala 70.000 žančyn. Adnak komunija trywała nia bolš 10 minut, bo razdawała bolš 100 ksiandzoŭ. U praciahu dnia ŭ roznych zalach i kaściołach byli ŭstrojony sabrańni ludziej roz-

U K A L W A R Y J U

gdzie sioleta białoruskaja pilihrymka 6 čerwienia. Usich białorusaŭ, jakija źbirajuca ŭ Kalwaryju, zaprašajem dałučycca da białoruskaj pilihrymki. Prybywać u Wilniu 5 čerwienia. Źbiracca pad hetkim adrasam: Wilnia, Zawalnaja 1. U niadzielu 6 čerwienia a h. 7 rana św. Imša, a tady pracesija ŭ Kalwaryju. Pilihrymku pawiadzie i budzie hawaryć nawuki Ks. I. Hermanowič, ajciec z Zakonu Maryjanaŭ.

nach nacyjaŭ i arhanizacyjaŭ, hdzie byli lekcyi ŭ roznych mowach. Pad wiečar hetaha-ż dnia ŭ katedralnym kaściele sabrałasia niekalki sot biskupaŭ, kab pasłuchać lekcyju ab złučnaści kaściołaŭ na asnowie Najšw. Eucharystyi. I nahu! hałoŭnaj idejaj usich lekcyjaŭ i nawuk było — rassyreńnie Waładarstwa Bożaha na ziamli i pašyreńnie apostalska-misyjanarskaj dziejnaści Kaścioła. A ŭ nočy a 12 h. dzinie na tym samym placu była Imša św., padčas jakoj pryniali Komuniju mužčyny, likam nia mienš 65 000.

5-ha lutaha jsoŭ doždź i dzieła taho praca čarodnaha sabrańnia wialasia praz radyjo.

6-ha lutaha ranicaj iznoŭ była Imša na placu, padčas jakoj kamunikawała 80.000 dzieci. Na usich hetych troch dnieŭnych nabaženstwach — asobna dla mužčyn, žančyn i dzieci, — pijaŭ pałacinie ŭwieś prysutny na placu narod, a pijaŭ strojna, jak adzin čalawiek.

U apošni dzień Kanhresu, h. zn. u niadzielu 7-ha lutaha, ranicaj adprawiŭ najuračyściejšaje nabaženstwa Kardynał-Lehat. A h. dzinie 4-aj (16-aj) pačalasia pracesija — kulminacyjny punkt usiej uračyści, u jakoj brali ŭčaście usie arhanizacyi roznych nacyjaŭ. Samaja pracesija była dziŭna prykładna zarhanizawana: nia kažućy ŭžo ab wonkawaj krasie charuhwaŭ, ściahoŭ i adznakaŭ, — bo ceły horad, i niekataliki brali ŭdział u ozdobach swaich damoŭ, — razem z tym panawaŭ hłyboki nastroj učaśnikaŭ pracesii. A h. dzinie 8-aj wieč. na placu adbyłosia apošniaje sabrańnie. A hadz. 9-aj praz radyjo z Watykanu Papież pramowiŭ i bahasławiŭ Kanhres. U hety mament zapanawała hrabowaja ciša. Usie schilili kaleni. Kanhres hetym i zakončyusia. Urazańnie — nieapisanaje...

III.

Pierażywajem ciapier žudasnuju paru. — yćcio anijk nia moža

naładzicca. Usie nienawidziać usich. Usie žadajuć supakaju, ale zamiast jaho pryhataŭlajuć niabywałuju žudasnuju wajnu; zamiast rajnu na ziamli šykujuć piekła. Duch čalawiecy paniawoleny, zabyty; usie dumajuć tolki ab ciele, nawat tahdy, kali haworać ab Bohu i religii. Dyk woś tut, na Kanhresie, hdzie sabralisia pradstaŭniki 56 narodaŭ, hdzie učaśnikaŭ było kala miljona, tut pačuwalasia sapraŭdnaje bractwa, jednaść u Chrystusie, pierawaha ducha nad materyjaj, prysutnaść Chrystusa pamiż ludźmi, mahčymaść dla nas praŭdziwaha rajnu.

Adznačym, što ad Neapala da Manilli na hetym-ža parachodzie jechaŭ i prawasłaŭny archirej z Pekinskaj misii, Wiktar. Jon wielmi cikawiŭsia Kanhresam, katory zrabiŭ na jaho wialikaje ŭraźańnie, hdzie jon, jak sam kazaŭ, ubačyŭ sapraŭdnuju baracbu z biazbożžam i hłybokuju, ščyruju wieru ŭ Zbaŭcu zabludziŭšaha čalawiectwa...

Aprača taho a. A. Cikota źwiarnuŭ uwahu na try fakty: 1) Padčas Kanhresu tamtejšyja masony nie paminuli akazii škodzić, adnak biez značniejšych paśledkaŭ, a nawat niekataryja z ich paŭbirali swaje damy z nahody Kanhresu. 2) Padčas Kanhresu nia čułasia ani słoŭka pratestu suproć biazbożnikaŭ, adnak sam hety Kanhres byŭ kudy silniejšy za ŭsiakija pratesty swajej pazytyŭnaj pracaj i wyznańniem wiery. 3) Waročajučysia ŭ Ameryku praz Tokijo jaho, jak papieskaha delehata, pryniaŭ aficyjalna Japonski Imperatar.

Tak zakončyusia hety słaŭny źjezd-Kanhres. Učaśniki nie zabuduć tych chwilin na pryhożych Filipinach. A dla mjaścowych katalikoŭ pačynajecca štodziennaja praca-zmahańnie z pakusami świetu, ciela i złoŭha ducha. Adnak Duch Chrystowy pieramoža!

U Białorusaŭ Katalikoŭ.

Ks. I. Siemaškiewič naznačany na probaršča ŭ Jałauku, Waŭkawyskaha paw.

Ks. I. Tatarynowič wyjechaŭ u Meran (Italija) lačycca.

Pamior ks. I. Kaźarnowič. Niaboščyk zaŭsiody čuŭsia białorusam, cikawiŭsia białoruskim rucham, paddzieržaŭ białoruskaje relihijne wydawiectwa. Doŭhija hady byŭ probarščam u Zabałaci, Lidzki paw. — Pamior, majućy 77 h. Wiečny Supakoj duży jahonaj!

Ks. Malec, nowawyswjačany ksiondz Pinskaj dyecezii, naznačany na wikaraha ŭ Bielsk-Padlaski. Ksiondz hety pačuwajecca białorusam.

U prawasłaŭnych białorusaŭ.

„Снапок.“ Pad hetkim nazowam z 1.V.37 u Waršawie pry rasijskaj hazecie „Слово“ pačau wychodzić pabiałorusku, jak dadatak, miesiačnik „Снапок“, carkoŭna i kulturna-aświetny časapis dla dzieci. Można kupłać i wypiswać: Wilnia, kniharnia „Pahonia“, Zawalnaja 1.

Prawasłaŭnyja białorusy za rodnuju mowu ŭ carkwie. Sialanie Kuźnickaha prawasłaŭnaha prychodu ŭ Horadzienščynie za pasiarednictwam prawasłaŭnaha Mitrapalita Dżianisa źwiarnulisia da Ministerstwa Aświety, kab u hetym prychodzie ŭ školach religii wykładałasia ŭ białoruskaj i c.-sławianskaj mowach zamiasta polskaj. Ad prawasłaŭnaj ierarchii sialanie damahajuca, kab jana nje dapuščala ŭ carkwie zamieny liturhičnaha c.-sławianskaha jazyka na polski.

30.XII.36 h. Mitrapolija pawiedamiła sialan, što ichniaja prośba skirawana ŭ Ministerstwa z pryčilnym odzywam za № 3090. 23 sakawika sialanie znoŭ pasłali Mitrapalitu prośbu dać adkaz na hety samy 3090 numar.

Kali papadzie ŭ wiosku bielaruskaja hazeta, usie achwotna čytajuć i adzin druhomu pieradajuć.

(„Бел. Летаніс“ № 5).

Wyšli z cerkwy. 3.V. na Słuźbie Bożaj u Carkwie Pračystaj Maci Bożaj u Wilni świasčennik hawaryŭ papolsku propawieź. Bolšaść prysutnych z carkwy wyšla.

U Litoŭcaŭ

Ks. I. Tutinas zahadam Nawahradzkaha Wajawody wysieleny z hranic Polšcy.

Rewizija ŭ klabanii. 6.IV. u Pałušach u klabanii palicyja prawiła rewiziju. Zabrali 95 kniżak... Eŭcharystyčnaj Krucijaty. Žmiest kniżak relihijny.

U Berezju. U Berezju Kartuskuju wywiezieny apošnim časam Litoŭcy: I. Adamowič i A. Jonas.

Zukrainskaha žyćcia

Luboŭ św. Aŭca da Ukraincaŭ. U sakawiku ŭkrainskija biskupy z Piaremyśla i Stanisława byli ŭ Rymie. Św. Aŭciec byŭ chwory i nikoha nia pryjmaŭ. Kali-ž dawiedaŭsia, što pryjechali hetyja biskupy, kazaŭ ich zaklikać, pryniaŭ wielmi laskawa, raspytywaŭ, paciašaŭ i radziŭ. Zaručyŭ, što jak dasiul, tak i dalej hudzie pawodle mahčymaści staracca ablahčyć ich dolu. Nareščie daŭ im i celamu Narodu apostalskaje bahasławienstwa.

Woŭk i radyjo.

(Baśnia).

Woŭk z žonkaju čytali u hazecie—
Jość niehdzie radyjo na świecie.
(Jak na draždźach raście kultura!)
Zawidna woŭčaja natura;
Waŭčycha toż biaz wiestak žyc
[nia moža.

Kupili. Woŭk nawušniki nałoža,
Z waŭčychaju siadziać i łowiać
[chwali:

Jak zawiali, a pośle jak zajhrali..
Až les tut zaniamięŭ
Ad hetaje nawinki,
Zatrosia, zadryžeŭ
Ad pnia da makawinki.

Pa lesie huk pajšoŭ i tresk, muzyka:
Biahuć žwiary—ad mała da wialika
Cikawy... Ech! ŭzialisia tancawaci.
A woŭk, jak pan; waŭčycha, jak-by
[swaci —

Indyčacca: zabyli strach, pakoru;
Wyšej, wyšej nasy u horu!..
Až tut jakraz, skuł byŭšy, pa
[laŭničy

Z sabakami: ubačyŭ stolki dzičy—
Bach-bach! dawaj stralać,
Sabakami ckawać.

Stralec tak zhaŭbiŭ nowuju kul-
[turu:
Prytym ściahnuŭ staruju woŭču
[skuru.

Braty! Ŭžo radyjo i mnie pryšto-
[sia čuć;

Dy ja jaho nia haniu aničuć:
Adnak-ža, brat, ŭ čužoju kultury,
Ty nia zhubi i rodnej skury!

W. Adwažny.

Panury dzień.

Sonca tahdy radaściu zijała na niebie.
U sadzie pachnuli kwietki biełaj čaremchi.
Na kwietkach bliščeli perlinky raŭniaj rasy.
A dla mianie byŭ panury dzień...

Ja jšoŭ pa wuzkoj kładcy žyćcia.

Nawokał mianie — bałota.

I ja paśliznuŭsia i ŭpaŭ, jak mnoha niaščasnych

Tak, soramna, ciazka ŭpaŭ...

Niawinnaści adziežyna maja była zapeckana.

Lileja wiesnawych dnioŭ — złamana.

Najčyście, šaja kwietka — staptana.

I jak ja budu hladzieć ludziam u wočy?...

Pznaŭ ja tahdy misteryju hrechu.

Praklaćcie prawiny.

I ciazkija akowy stydu j haŭby.

Lancuhi...

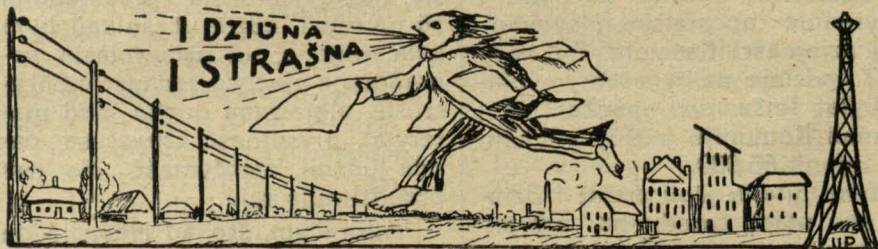
Zahašla uwa mnie sonca dziciačaj uśmieški.

Čystaje nieba duży pakryłasia chmarami žalu.

Złosnyja wiatry dumak sapsuli nastroj,

Tak, to byŭ, sapraŭdy, panury dzień!

U. B.

„Dziejač.“

(Kančatak).

IV Znoŭ jon—bačym—Wydawiec—

Mocny mieŭ charakter:

Stryže łaty, jak krawiec —

Sam jon i Redaktor.

Čto u ruki jamu ŭpaŭ —

Miła, ci niamiła —

Jak kamornik apisaŭ

I abliŭ čarnitam.

A uparty, jak kaziol —

Umry — nie dakažaš!

Tak zablutaje wuzioł—

Trešnieš — nie raźwiažaš.

Nie daješ i nie dašpić:

Dumki jduć, jak chwali

„Dziejač“ z muchaju hudzić,

Kaža: „My pachalil!“

Struhaŭ „dziejač“ abručy,

Siabry hablawali:

(Tut sakret, bratok, maŭčy!)

Baby... kleпки... hnali...

Kaniec dziełu—dudy ŭ miech!

Hrymić bočka taja:

Kamu - strach, a inšym — śmiech,

Bo jana-ž — pustajal

V. Nadyšla panura noć —

Strach, raščarawaŭnie:

Jak cieŭ, zhinuła ŭsia moc —

Pačaloš kanaŭnie.

Žwiatreŭ „dziejač“, žmiak i žnik,

Z saboj ŭziaŭšy licha:

Žmianiŭ zara svoj ablik—

Stała ŭ Wilni cicha.

Ceta partyja, jak puch,
Pašla z wietram, z chmaraj;
Tolki čad i drenny duch,
Błudziŭ ciomnaj maraj.

A hazetny laskuty

Doŭha jšče ŭswiacili:

Ŭsie partyjnija kuty

Dobra zašmiacili.

A prahrama u muzej

Niejak nie papała:

Pachadziła miž ludziej —

Ŭziała, dyj... prapała.

VI. Jak mužyk kania prapiŭ,

Baba zlezła z wozu.

Wot i „Dziejač“ naš zraziŭ,

Što? Metamorfozul!

Niejki pan jaho naniaŭ

Sieści ŭ padwarotniu:

„Dziejač“ skuru admianiaŭ

Razoŭ moža z sotniu.

Byŭ ciapier na ŭsio hatoŭ —

Staŭ paslušnym malcam:

I pakazywaŭ bratoŭ,

Za funt chleba, palcam.

Skakaŭ, chwościkam kruciŭ

Ŭ takt, jak tam ihrali;

Ale skora nos spuściŭ,

Bo j adtul prahnali.

Wot historyja adna:

Jość takich dawoli!

Biełaruś maja da dna

Čaru pjeć niadoli.

Lawon Wietrahon.

W A S I Ł K I

Addziel dla dziecięj.

Hiedymin.

U ciazkaju paru pryjšlosia kniazyc Hiedyminu ũ bielaruska-litoũskim kniazstwie. Na maładoje haspadarstwa z usich bakoũ napirali worahi, a i samo haspadarstwa było jašče słaboje. Hiedymin bačyũ heta i, jak moh, staraũsia padniać kraj. Pobač z niepieraryũnymi wojnami budawaũ Hiedymin nowyja krepasci i apiekawaũsia, miestami, z jakich najbołš lubiũ Wilniu, jakaja ad času Hiedymina stałasia stalicaju bielaruska-litoũskaha kniazstwa.

Najbołš zaciatuju baračbu wioũ Hiedymin z Kryžanoscami, jakija štoraz macniej udarali na maładoje haspadarstwa. Im išła pomač z Niamieččyny. Hiedymin stojka adpichaũ ich napor i niazmučana šciaroch swajho haspadarstwa. U 1341 h. jon u bitwie z Kryžanoscami zhinuũ, adnak, pakul żyũ, ani na šah nia ũpuściũ worahaũ u swaju ziamlu. W. J.

Šmialaka.

Siarhiejk a z Aloškam pajšli ũ les. Siarhiejk a zapytaũsia ũ swajho tawaryša:

— Aloška, ty waũkoũ baišsia?
Aloška-ž chwalicca:

— Čaho ich bajacca? Stuknu pałkaju pa haławie — zabju.

Zajšli ũ les. U lesie ciomna ad dreũ, soniejka nia widać. Pad nahami chwaraścinki traščać, liščio šumić.

Aloška ahladajecca, za Siarhiejk u rukami chapajecca.

Siarhiejk a kaža jamu:

— Baišsia?

Alošku-ž brydka pryznacca.

— Čaho mnie bajacca? Ja-ž nie maleńki.

Tut Siarhiejk a jak zakryčyc znarok:

— Woũk!

Aloška tak i prysieũ z pierapałochu.

— Ma-a-mal!

A Siarhiejk a śmiajecca z jaho:

— Ech ty, śmialaka!

Š p a k.

Soniejka pryhrela,
k nam wiasna pryjšła.
Śnieh užo rastajaũ,
rečka zahula.

Z ciopłaje krainy
prylacieũ k nam špak.
Sieũ jon na biarozku
i śpiawaje tak:

„Dzietki, wychadzicie
sustrakać wiasnu!
ũstała ũžo pryroda
z zimowaha snu!“

Wartaũniki sadu.

U adnej wioscy było hetulki sadoũ, što ũsia jana zdawałasia adnym wialikim sadam. Drewy raščwitali wiasnoj, a ũ hustoj zieleni ich halinak latali ptuški. Kruhoh čuwać byli zwonkija pieśni i wiasioły ščebiet. Uwosień-ža kačalisia miž listoũ jabłyki, hrušy i śliwy.

Ale woš dzieci sabralisia hurtam i paraškidali ptušynyja hnozdy. Ptuški pakinuli sady i bolejšiudy nie prylatali.

Pryjšła wiosień, potym zima. Nadyjšła i nowaja wiasna. Ale ũ sadoch było cicha i sumna. Tam raźwialisia škodnyja wusieni, jakich raniej zniščali ptuški. Jany žjadali na drowach nia tolki ćwiet, ale i liščie. I hołyja drewy stajali ũletku sumnymi, jak zimoju.

Pryjšła wiosień. U sadoch nia było ni jabłykaũ, ni hruš, ni śliũ.

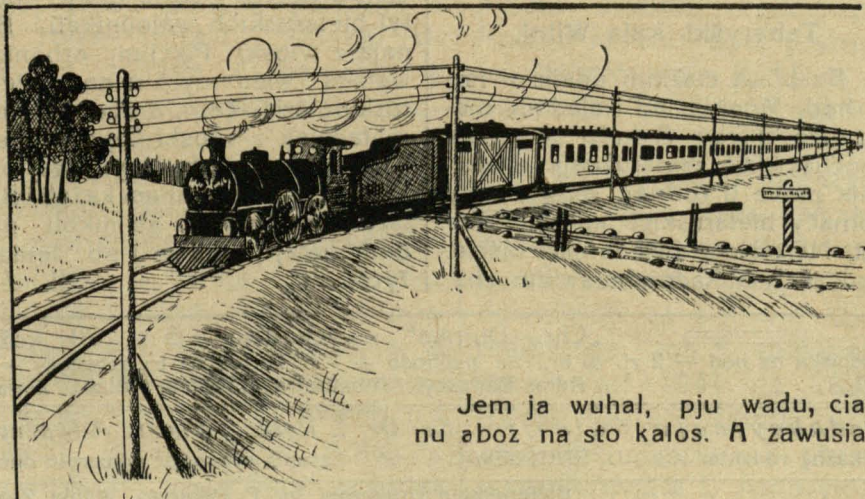
Naławiu.

(Žart).

Pryšoũ Jaš da chaty
Z ryby sumnawaty.
— Musić, niaũdača
U ciabie, niajnačaj?
— Što ty, što ty, mama,
Ja zławiu niamala:
Plotku, jak kałodku,
Akunia z kania.

Karasia z parasia,
Jazia z lasia,
Ščupaka z byka,
A čyrwonapiorku,
Dyk z cełuju horku...
— Dzie-ž jany?—pakazwaj!
— ũciakli ũsie razam...

Z a h a d k a.

Jem ja wuhal, pju wadu, ciahnu aboz na sto kalos. A zawusia?..

Z PALITYKI.

× **Wajskowaje supracoŭnictwa dziaŕžaŭ Małoj Antanty.** Nasileni Italii i Niamieččyny, kab raźbić sajuz Čechasławaččyny, Rumynii i Juhasławii nie dajuć pažadanych dla ich wynikaŭ. Apošnim časam raspačalisia staraŭni sajuznych dziaŕžaŭ Małoj Antanty, kab ażywić miż saboj wajskowaje supracoŭnictwa.

× **Pieramoha apazycyi ŭ Japonii.** Ŭ Japonii adbylisia wybary. Apazycyja, jakaja idzie suproc wajskowaj dyktatury, uziała haru. Jana zdabyła 80 procentaŭ mandataŭ.

× **Baračba ŭ Indyi.** Pawodle apošnich wiestak baračba ŭ Indyi za niezaležnaść idzie dalej.

× **1-šy trawieŭ.** Ŭ hety dzień Ŭ Polšcy adbylisia niazwyčajna wialikija rabotnickija pachody ŭ Waŕšawie, Łodzi, Katowicach i inšych miejskach.

× **Wialikija amerykanskija maneŭry.** Ad 16 krasawika na Spakojnym Akijanie adbywajuca wialikija maneŭry amerykanskaj marskoj zbrojnaj siły.

× **Na Baskiju, jakaja karystajučy z hišpanskaj rewalucyi, štoraz to bolš ukraplała swaju niezaležnaść ad Hišpanii, napali ciapier paŭstancy, jakija biazlitasna začali dušyc baskaŭ i niščyc kraj.** Mały baskijski narod, pamima hieroičnaha zmahaŭnia za swaju niezaležnaść, nia moža paŭstrymać niesalki razoŭ bolšaj hišpanska-fašystaŭskaj armii.

× **Irlandyja apracawała nowuju kanstyucyju, jakaja abwiaščaje poŭnuju swaju niezaležnaść ad Anhlii.**

Piśmo z wioski

Tabaryški kala Wilni.

Asabliwa ciazkim udaŭsia hety hod. Mnohija ad Kalad nia majuć užo chleba. A ludzi wučycca chočuć: idzie samatužnaja ašwienaja praca ŭ rodnaj mowie pry pomačy biełaruskich knižak i ha-zet. Narodnaja šwiedamaść raščie. Padčas Wialikadniaha šwiata cha-

— **Aŭtamabilaŭ** na ŭsim świecie ka-la 36 milionaŭ. Z hetaha liku 26 miljo-naŭ—u Zlučanych Štatach Ameryki Paŭ-nočnaj.

— **Bliźniačaja siamiorka.** Ŭ Hišpa-nii adna žančyna radziła adrazu 7 dzie-ciej. Pamima docharskaj apieki, matka pamiarła. A dzieci żywuć, adnak tak sła-byja, što badaj nia možna budzie ich wychawać. — Ab takim „cudzie” raska-zywali kaliści ŭ hminie Hałšanskaj, hdzie wioska Siemiarniki, jak kažuć, atrymała nazowu ad siami chłapčaniat, što ich matka adrazu naradziła.

— **Ślapyja i čyhunka.** Ŭ Indyi ślapy-ja majuć taki prywilej, što nia płaciać ničoza za prajezd čyhunkaj.

— **Pałki, što swieciacca.** Ŭ Fran-cyi ŭwodziac swieciačyjasia pałki dla śla-pych. Heta maje achraniać ślapych pie-rad niebiašpiekaj ruchu ŭ mieście.

— **Ropa śmierci.** Ŭ Maskwie adkryli nowy haz, u stanie pływikim, jaki nazwali ropaj śmierci. Jość heta najstrašniejšy haz, jaki da hetaha času ludzi znajuć. Hdzie jon piarodzie, zamianiaje toje miesca ŭ pustyniu.

— **Most, jaki maje 1000 hadoŭ.** Ŭ Kitaju na race Siaoyaochan jość most, jaki užo maje 1000 hadoŭ. Hety most jość najstarejšy ŭ świecie.

— **Ličba žanimstwaŭ u Polšcy.** Ŭ prošłym hodzie ŭ Polšcy ličba žanim-stwaŭ siahała 284,425.

Wilenskaja chronika.

— **Biełaruska-litoŭski koncert.** 6-ha traŭnia sioleta Tawarystwa Pryjacielaŭ Biblijateki im. Wrubleŭskich u Wilni ładzić, u pamieščaŭni hetaje-ž biblijateki, biełaruska-litoŭski koncert, na jakim bu-duć wystupać: biełaruski chor pad kiraŭ-nietwam hram. R. Šyrmny i litoŭski chor „Varpas“.

— **Polskija sacyjalisty i biełarusy.** Ŭ Wilni polskija sacyjalisty studenty z

dzili ŭ hetym hodzie dzwie par-tyi biełaruskich wałoŭnikaŭ. Ad-naja z wioski Pikciun, arhaniza-wanaja wiadomym u nas bieła-ruskim dziejačom, druhaja— heta maładniak z wioski Grygoŭ. Huki rodnaje pieśni ab Chrystowaj pieramozie nad woraham kazali i Bie-laruskamu narodu ab nikoli nia-ŭmirajučaj praŭdzie i ab lepšym żyćci. W. J.

swaimi starejšymi apiakunami 1-ha traŭ-nia ładzili akademiju.

Na zakančeŭnie akademii publika začala pijać „Ad wieku my spali”. Ŭ paławinie staršynia schođu zabaraniu he-ta pijać. Kala stała niechta zaciahnuŭ tady papolsku. Mnoha rabotnikaŭ i bie-laruskija studenty na znak pratestu pa-kinuli zalu.

Paštowaja skrynka.

Ks. Dr. J. T. Atrymali šmat-šmat. Budziem staracca wykarystać.

I. D. Pakulšto nadzieja małaja, ale budziem staracca.

Ks. P. T. Sioje-toje pasyłajem. Jak tam doŭha budziecie?

Ŭ. R. Za wiestki dziakujem. Wyka-rystajem u numary nastupnym. Z adra-soŭ karystajem.

D. A. Dobra, prošbu spaŭniajem. spahadajem Wam u Wašaj biazdie.

Ŭ. S. Wykarystajem u nastupnych numarach.

B. K. Wysłajem. čakajem na pad-pisku.

P. Z. Dziakujem. Prydzie čas i na Wašyja rukapisy.

Z. K. Dobra, pačakajem.

A. K. Užo wysłany.

Na „Chr. D.“ prysłali: I. S. — 2,30, A. S. — 1,20, I. Č. — 2,40, Ž. P. — 1,30, Ks. F. Č. — 3,00, St. K. — 0,60, T. K. — 2,00, N. K. — 0,60, O. S. — 0,60, M. R. — 1,20, Ŭ. Č. — 0,75, S. D. — 2,40, M. Ž. 0,50, I. K. — 0,60, A. Š. — 1,50, Ks. N. N. — 50,00.

(d. b.)

Žarty.

Ŭ kramie.

— Ci hetyja portki mocnyja? Bo wiedajecie, šmat siadzieć prychoziczca.

— O, u hetych portkach možna ad-siedzieć uwieš kodeks karny.

Aščadny.

— Ach, Moryc, biaży pa dochtara, bo ja ŭmiraju.

— Dyk našto biehy pa dochtara, kali ty užo umiraješ? škada hrašej.

Pišuči ŭ „Chr. Dumku“, piščyće wyrazna swajo imia, proźwiščca, po-štu, miesca.

„Chr. Dumka“ wychodzić: 5 i 20 kožnaha miesiaca.

Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paħoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Cana asobnaha numeru — 10 hrašoŭ. Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalebija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwažny, Ks. Ad. Stankiewiç, W. Jermalkowiç. Adkazny redaktor KS. AD. STANKIEWIÇ. × časapis wychodzić z dazwołu duchoŭnaj ułady. × Wydawiec „BIELPRES“.

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.